

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 14. ANULU XVII.

Telegrafulu ese de doue ori pe septimana: joi'a si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirula, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 16/28 Februaru 1869.

Bud'a, 24 Fauru 1869.

Onorat'a redactiune a „Telegrafului Romanu“ e rugata a primi urmatorulu respunsu indreptatu catra redactiunea „Federatiunei“:

„Dle Redactoru alu „Federatiunei!“

In nr. 6 alu „Federatiunei“ a. c. ai primitu reflexiunile mele la nouele invective asupr'a mea din ans'a unei corespundintie din Fagarasiu in nr. 185 a. tr. a jurnalului d-tale.

Cu acele reflexiuni demintindu eu impartasirile acelei corespundintie, si desaprobandu program'a passivitatii si a politiceii personale rpresentate in jurnalulu d-tale, — amu facutu catra acest'a unu apelu, ca aru fi bine si tempu sa mai inceteze cu acele insulte personale, si sa deschida o discussiune mai obiectiva asupr'a diferentieloru de opiniune in caus'a nationale. —

Gresit'amu eu, carele la atacurile jurnalului d-tale continuate de atat'a tempu asupr'a mea, si a consociloru mei, amu lacutu numai ca sa nu dau ansa la polemia intr'unu tempu, candu aveamu mai mare lipsa de cointelegere? — Si trecut'amu eu marginile cuvintiei, cu acele reflexiuni, ce le-amu indreptatu numai in contra' programei passivitatii si a insulteloru personali din jurnalulu d-tale, iera nici decum in contra' persoanei d-tale, — fost'au ele dica — astfelu de atacuri, cari sa provode drepta respunsu din partea d-tale atari insinuatiuni in contra' mea, cari — lasu ca suntu lipsite de totu adevverulu — nici nu stau in vre-o legatura cu obiectulu discussiunei? — lasu sa judece opiniunea publica! — Eu insa din sirulu celu lungu alu insinuatiuniloru d-tale m'amu convinsu din nou, ca jurnalulu d-tale are cu multu mai mare inclinatie catra politic'a personale, decatu sa ne putemu servi de elu in desbateri obiective. —

Candu ti-amu anuntiatu, ca provocatu fiindu din nou, voiu lua lupt'a, si o voiu purta pana in fine, amu presupusu o desbateru plausibile, si restrinsa intre marginile convenientiei, iera nu o diversione in directiunea, ce ai luat, pre care eu o amu condamnat'o a priori.

Din Pasquillulu, cu care mai intempinatu, se vede lamuritu, ca d-ta n'ai lucratu fatia cu mine din obiectulu diferentieloru de opiniune, ci din urgia personale cu multu mai vechia, a carei renoire aru fi neexplicabile, deca nu o ai fi vedit'o de o simpla manevra electorale, si totu deodata si de o preservativa in contra' imaginatelor — cum dici — „pressiuni mai inalte“. —

In atare preocupare ai uitatu cu totul de simtulu moderatiunei, si de dreptulu unei juste competintie, ce l'ai pretinsu pentru jurnalulu d-tale, candu l'ai radicat la inaltimea unui tribunalu alu opiniunei publice. —

Sub astfelu de auspicie, ce discussiune ulterioare mai pote ave locu intre mine si d-ta?

Sa iesu si eu cu unu Pasquillu in contra' d-tale, cum ai facutu d-ta? Ast'a pote aru fi celu mai lesne lucru! — dara atare procedere cu totul ne compatibile cu decorulu discussiunei jurnalistice — aru fi totu deodata si demna de ocar'a publica. —

Destulu de tristu lucru! ca vedemu atari exemple deplorabile in o parte a jurnalisticeii romane; destulu de tristu! ca libertatea de opiniune prin atari mijloce funeste este constrinsa — cum ai pretinsu — „de a se subtrage dela discussiunea jurnalistica“. —

Standu asiá lucrulu, preferu de a renuncia la ori-ce discussiune ulterioare pre terenulu si in directiunea, ce ai luat. —

Cu acesta declaratiune incheiandu aru trebui, sa dicu remasu bunu jurnalului d-tale pentru totu deun'a, — deca reputatiunea, cu care snm datoriu positiunei mele sociale, nu m'aru indatori, ca chiaru

in jurnalulu, ce m'a atacatu, sa respingu macaru odata acele insinuatiuni, cu cari mi-a atentatu onorea; pentru ca vedi dlu meu! deca d-ta ai concesu, ca ca functiunariu publicu mai multu potu folosi natiunei romane si patriei, apoi trebuie sa-mi concedi si integritatea onorei.

La respingerea acelor insinuatiuni, lipsite fiindu ele de ori-ce dovoda, n'aru trebui alt'a decatu sa le reindrumedu cu tota indignatiunea, dara fiindu ca ele involvu totu deodata si simburele nimicirei de sine, mi va fi usioru — pre langa tota rezerv'a strictei mele defensive — sa le desgolescu totu deodata si in deplin'a loru imbecilitate. —

Dici dlu meu! ca amu fostu tribunulu la 1848.

Ce are tribunalulu meu de atunci cu situatiunea presente? nu te pricepu; de si-ti pricepu bine intentiunea.

Deca d-ta sub acelu tribunalu intielegi o activitate in genere a barbatiloru romani, apoi da! Dlu meu! amu fostu tribunulu la 1848, amu fostu tribunulu dupa aceea in totu felulu de functiuni publice, amu fostu tribunulu in tote adunariile nationale, bisericesci si literarie, amu fostu tribunulu la tote dietele, amu fostu tribunulu activu preutindenea, unde au cerutu interesele nationale, — pentru ca program'a mea a fostu si este activitate. — Cu atare nume de tribunulu sum falsu dlu meu! —

Iera deca d-ta intielegi sub numele de tribunulu numai unu conducatoriu de glote din 1848, apoi trebuie sa scii, ca eu in 1848 amu fostu numai unu simplu „burocratu“ in Fagarasiu, care n'a mirositu ierb'a de pusca, si care deca a esitu si elu vre-odata ca gardistu la vre-o parada, nu si pote retribui numele de atare tribunulu, cum vrei astadi sa pricepi. Aru trebui sa comprobezi vre-o fapta de atare eroismu! — De altele astadi vedemu tribunulu si honvedu dandu man'a unii cu altii, unii in castrele guvernamentale, altii in cele opozitionale, ba pote chiaru si in acelor'a de politic'a passivitatiei. — Deci numele de tribunulu, ce mi-lu ascrii, nu mai pote avea acea insemnatate, ce o ai intentiunato, candu m'ai glorificatu. Ti multiamescu asiá dara pentru bunetatea cu care vrei astadi sa me recomendi, — dara ce nu-mi compete nu primescu. —

D-ta in discussiunea activitatiei si passivitatiei te-ai impeditu si de decoratiunea mea. —

Ce se atinge de acestu obiectu, — sa-lu lasamu in competinta' celui ce are dreptulu de conferire. —

Totu ce e de lipsa sa scii si d-ta, deca n'ai sciatu este numai acea impregiurare, ca eu n'amu rugatu nici odata pre presiedintele dietei dupa cum dici, sa-mi conceda favorea de a subscrie vre-unu actu memorabile, si ca actele memorabile ca si cele nememorabile ale dietei se subscrieau — in testulu magiaru de unu notariu magiaru, celu germanu de unu notariu germanu, celu romanu de unu notariu romanu, si adeca de aceia, cari erau la ordine, si ordinea era pre septamana. — Acum deca subscrierea unui actu memorabile a produsu capabilitatea de o decoratiune, trebuiá sa o capete si unu notariu magiaru, si unulu sasu, cari au subscrisu acel'a-si actu in limb'a loru, — totusi eata ca acest'a nu s'a intemplat; din contra s'a intemplat ca cei mai multi au capetatu decoratiuni, cari n'au subscrisu atare actu memorabile.

In fine trebuie sa scii dlu meu si aceea, ca decoratiunile acelea s'au conferitu la initiativa guvernatorului tieri fara de a competi care-va dupa ele, ca sa-si pota numera intre alte merite si atare

subscriere. — Apoi chiaru sa o fi si numerat'o — pasa-ti ce-va? —

Sa-ti vedemu acum si pasulu diplomaticu, candu m'ai trasu si pre mine pre terenulu acest'a. —

Deca d-ta sub „barbatulu de functiune diplomatica alu Romaniei libere la unu guvernulu amicu, cu care a-si fi avutu o conversare de revelatiuni mai inalte“ intielegi pre acelu barbatu, care mai cesti ani, candu locuiamu in Sabiu, in trecerea sea la locul acreditarei sele (mi se pare Belgradulu serbescu), ori de acolo indereptu, comorandu catu-va tempu in Sabiu, si facandu mai multe visite amicabile, m'a cercatatu si pre mine nu in otelu, ci in cartirulu meu privatu si in cerculu familiei mele, in care se afla si unu corespundinte poetu alu jurnalului d-tale (tocmai depunea censur'a de avocat) apoi sum convinsu de onestatea acestor'a, ca voru constata pre deplinu adevverulu, precum ca tota discussiunea nostra s'a invertitu pre langa obiecte obicinuite la primele visite, d. e. de tempu, de caletoria, de activitate si passivitatea ablegatiloru nostri, de caus'a judeiloru in Romania si alte asemenea lucruri, ce erau la ordinea dilei prin jurnale.

Iera deca la finirea visitei petrecandu eu pre acelu barbatu dupa cuvintia pana la usia, m'amu despartitu de elu cu o gluma din parte-mi, ca sa nu facea intrebuintiare diplomatica din politisarea nostra — nu pentru obiectulu discussiunei, ci pentru ca „limbile rele“ pre la noi abuzaza si de cele mai nevinovate politisari, — apoi ti concedu ca acelu d. diplomatu i s'a pututu pare glumeti'a mea precautela pre paradoxa, dara acum dupa revelatiunile cele nediscrete ale d-tale, sum sigur, ca o va afla celu putienu de justificata, ut figura docet.

Ai insiratu d-ta si alte insinuatiuni mai putienu diplomatice ca aceea, candu ai disu, ca s-si fi denunciatu pre cumnatulu meu (amu noue cumnati); ca amu mesuratu romanismulu meu mai mare ca alu unui amicu; ca amu avutu care-va lupta nu sciu unde la Neue Welt s. a. — La aceste tote, scorituri lipsite de ori-ce dovoda, n'amu alta ce dice, decatu ca le dechiaru simplu de calumni, — precum e si aceea, ca eu m'amu plansu d-tale pentru perderea postulu meu. — Deca m'amu plansu vre-o data coi-va, m'amu plansu pentru perderi de posturi in genere, si pentru acele insinuatiuni, ce tentaza la subminarea si a puciniloru functiunari romani, ce mai suntu. —

Tote aceste denuncii ale d-tale — ori si catu le-ai maiestritu — nu ti spriginescu de locu insinuatiunea principale, ca cei 7-8 insi dela senatulu imperiale, si cei dela dieta pestana te-au denunciatu in procesele d-tale de presa.

Nu mai atat'a insemnatate dai d-ta jurnaluloru d-tale, ca sa credi ca leau cetitu numai cei 7-8? ai scrisu d-ta numai pentru acest'a? si numai atat'a valore dai curagiului d-tale, ca sa te vaieti asupr'a denunciantiloru? Deca e asiá, apoi ti damu si noi sfatulu, ca sa premergi cu esemplulu intorcerei frontariului dela zidurile d-tale catra curte! — D-ta scii bine (cum naiba sa nu scii ca fostu translatoru la locotientia) ca tote regimele au buroiele sele de presa, unde se tradacu si se cetescu toti articuli politici de ori-ce limba si colore. Au ai presupusu d-ta numai atat'a „diplomatia“ dela barbatii „din regiunile mai inalte“ (seu din cele de pre langa acestea), cu cari te laudi ca stai in „corelatiuni mai de aproape“ — ca sa nu-ti faca macaru atat'a complimentu, ca nu dela ei, ci iec'asiá siliti de reclame si denuncii din coce

sî dincolo se vedu indemnati a pucece dupa rigórea oficiului lor? — Sêu te-ai credutu in putetiunea aceluor soiu de jurnalisti, caror'a ministrolu francesu Villéle sub Carolu alu X le dete indemnitate sa faca cea mai extrema opozitiune si sa injurize in drépt'a sî in slâng'a ce le vine inainte, numai cá sa póta trage din aceea cele mai acomodate consecintie? — Eu te tienu pre d-ta cu multu mai „independint'e“, decátu sa-ti potu crede, ca stai „in asiá de aprópe relatiune cu barbatii ce conducu destinele Ungariei“, — dara atát'a vei pricepe si d-ta, ca nu regimu constitutiunale trebuie sa se tienu cu multu mai strinsu de formele constitutiunale, decátu sa se póta subtrage dela iritatiunea parlamentaria provocata prin atare servitiu, precum lu face jurnalulu d-tale „gratuita si fára léfa“.

Déca n'ai precugetatu tóte acestea, apoi sa fi trasu putienu socotél'a cu neconsecintie logice, cu cari te-ai adoperatu sa infatisiezi inventiunea denunciarei celoru 7—8 dela senatulu imperiale, si a celoru dela diet'a din Pest'a.

Cum sa fi pututu denunciá cei 7—8 insi la „atotu puterniculu Reichenstein“ pre stimaverulu redactoru alu unei foi, ce inaltá diplom'a de Octobré si patent'a de Fauru pána la ceriu, si discutá de alegerile directe in Ungari'a spre a ajunge mai curendu la cei 7—8 insi, pre cari i combatea atunci numai pentru ca nu suntu destulu de Reichsrathisti, iéra mai tárdiu 1865/6 pentru ca nu se tienu strictu de legile urmate cá efusu naturalu alu diplomei si patentei celoru parasite „chiaru de nemtii“ ce le-au creatu?

Déca d-vóstra cari a-ti postitu numai pentru ca strugurii Reichsrathiani erau pré susu acatiati pentru d-vóstra, credeti acum ca e usioru a dice: **multi amescu-ti Dómne ca nu suntu sî eu unulu dintre acesti'a**, — apoi nu perdeti macaru atát'a din vedere, ca eschiamatiunea acést'a se infatisieza cá o lasitate totu asiá de mare, pre cátu e si neconsecint'a argumentárei d-tale, ca nu pentru muntii revindicati, pentru cari n'ai curagiulu a dice ca te-au denunciatu cei 7—8, si pentru cari ai avutu necesulu de presa, ci pentru combaterea politicea „Domniiloru nóstre“ celoru 7—8 insi, cari te-au denunciatu pentru acea combatere, pentru cari n'ai fostu trasu la judecata (ci numai la o dojana, de care ti-a venitu a ride — cum dtei —

cu caprariulu de Bud'a) ai fostu incaminatu in procesu de presa. — Atare logica aru fi impenetrabile, déca nu i-ai fi deochiatu tendint'a intr'acolo, cá cu o lovitura preste toti cei 7—8 insi, sa turtesci si pre ablegatii granicieriloru cu muntii revindicati. — Dara servitiile si meritele aceluor ablegatii pentru granicieri, si anume a lui Bohatielu din districtulu Naseudului, si de e iertatu a me amintí si pre mine din districtulu Fagorasiului, — despre a caroru urme de activitate incepundu dela prim'a loru functiune oficiósa si pána la memorandele loru din diet'a din Pest'a pentru acei granicieri, vorbescu numeroasele acte din archivele districtuale si comunale precum si multele rezultate reali ce le-au fostu cu putintia a le reluptá, — suntu cu multu mai stabile, decátu cá suspiciunárele d-tale trase cá de peru in logic'a infatisiárei proceseluor d-tale de presa sa póta alterá cátu de putienu simtulu de recunoscintia a aceluor nobili granicieri, cari au aperatu patri'a si natiunea romána din cei mai vechi tempi si pána la gloriosulu loru periódu de arme graniciere, dara pre cari d-ta astadi i insultezi de . . . (vedi „Feder.“ nr. 9) numai pentru ca nu alegu ablegatii pre placulu „Federatiunei“.

Sa mai amintimu si numele celoru 7—8 insi dela senatulu imperiale, pre cari i-ai infatisiatu cá denunciati ai muntiloru revindicati si ai proceseluor d-tale de presa? Ba nu! pentru ca acei barbati suntu cu multu mai distinsi, decátu sa-i tragemu in odiós'a acést'a polemia. — Caracterulu loru e cu multu mai probatu, decátu sa faca macaru posibilu denunciarea ce li-o ascii — intregitatea onestátiiei loru e destula garantia, de a puté constatá, ca necum sa te fi denunciatu la atotu puterniculu Reichenstein, dara ei cei 7—8 cu mine dimpreuna (nu vei denegá intalnirea nóstra in cabinetulu de lectura a cancelariei aulice) amu intrecesu cu totii pentru eliberarea d-tale de urmárele procesuluor de pres'a de atunci — tocmai asiá, dupa cum si acum la Pest'a noi: Bohatielu, Hoszu, Pap Mateiu si eu in corpore amu umblatu pre la ministrii si la alte persóne de influintia spre a esoperá incetarea procesuluor d-vóstra pentru pronunsiamentu, — pentru pronunsiamentulu acél'a dlu meu! pre care l'a-ti intentatu chiaru asupr'a nóstra a ablegatiloru dela Pest'a.

Iéta Dlu meu! cá noi cesti vr'o 7—8 dela senatulu imperiale, si cei dela Pest'a, pre cari Dta — intr'adeveru denunciandu-i —, i-ai caracteri-

satu de denunciatóri etc. amu umblatu nã cu denunciatóri, ci cu intentiuni nobile, incoronate cu succese si mai nobile. —

As'ta e Dlu meu totu, ce scimu de procesele Dtale de presa, si altu-ceva nu. Amu ajutatu unde amu potutu, déra de stricatu n'amu stricatu nimenui. —

Daru Dta dici: ca scii mai multe, te provoci la persóne nenumite! la corespondintie dela „amici“, la actele de procesele Dtale, ba chiaru si la biografie esite din regiunile denunciatórilor etc.

E bine! Dlu meu! eu nu me precepu sa jocu cu cártile inchise, si n'amu sondatu terenulu nimeni, — pre alu meu vreu sa'lu cunoscu pre desplinu, — dá cártile tóte pre facia!

Mai justa dechiaratiune, ce poti astepta dela mine?

Acum sa trecemu si la critic'a Dtale referitóre la conduit'a nóstra din diet'a din Pest'a! — (Va urmá.)

Cav. de Puscariu.

Revista diuaristica.

Cetimu in „N. Fr. Bl.“:

In 18 Februariu se adunara de nou conferinti'a, pentru dea primi respunsulu Greciei. Membri conferintiiei se indestulira cu respunsulu, cu aceia adaugere, ca comunicatiunea intre Greci'a si Turci'a sa se stabilizeze ipso facto de nou. Marcuisulu Lavallete a decisu pána cându va se stea deputatiunea grecésea si turcsca in Parisu. Insa respunsulu Greciei nu e prea otaritoriu.

Grecii provocati la respunsu se dechiará, ca se voru supune vointiei puteriloru Europei, pentru ca vedu imposibilitatea unei resistintie, si retieniu insa dreptulu dea ajutorá pre crestini respanditi prin tier'a turcsca si nu abdice nici odata la dreptulu legitimu, de a-si mari teritoriulu loru incátu va cere trebuintiele politice si geografice ale Greciei.

In intielesulu acést'a suna si proclamatiunea ministeriului Zaimis in Athena; si preste totu dechiaratiunea conferintiiei s'a primitu din partea greciloru numai sub conditiuni. —

Ce se tiene de cestiunea belgica, scimu atáta ca votulu camerei belgice, care din cause importante strategice si asigurate linia ferata de a nu atinge pamentulu francesu, a produsu in pres'a francesu o fortuna fórté mare. Regimulu francesu, a

FOISIÓRA.

Destinatiunea si problem'a omului in generalu si a invetiatorului in specialu!

(din punctu de vedere alu religiei.)

(Capetu.)

Presupunendu pre Invetiatoriu ca are tóte insustrile, ce se ceru dela unu pedagogu bunu, adeca mai nainte de tóte moralitate, sciintiele recerute pentru de a putea corespunde chemárei sele precum amu aratatu mai susu, sa-si scie tinea autoritatea inantea eleviloru, sa aiba óre-si care rutina si tactu pedagogicu, se mai cere inca dela elu, pentru de a-si implini chemarea sea, unu ce, care e neaparatu de lipsa in tóte afacerile sele, adeca zelu si iubire cátra chemarea sea de educatoriulu alu poporului, fára de care elu e numai o arama sunátóre, care nu are nici unu pretiu internu. Fára iubire no-si va putea implini misiunea, ca cuvintele lui superficiale fiindu, nu-si voru aflá pamentu roditoriu, ei voru trece pre lángea preceperea si inim'a eleviloru sei fára a le atinge; chiar elu insusi nevadiendu rezultate favorabile si cadiendu pentru purtarea sea cea rece si nepasátóre in dispreliulu atátu alu eleviloru cátu si alu poporului, va desperá si-si va urí viét'i in implinirea seu mai bine disu in neimplinirea misiunei sele, si unulu cá a acést'a intru adeveru va si dice: quem dii odere pedagogum fecere.

Unu educatoriulu insa, care va fi plinu de dragoste cátra misiunea sea, acelu'a nu va lipsi midócele de a se face iubitu eleviloru sei, de a-si cástigá prin activitate tóte insustrile, ce se ceru dela unu educatoriulu bunu, si acél'a intru adeveru va vedea si fructele cele mai frumóse ale osteneleloru sele. Zelulu numai si dragostea de a implini misiunea acést'a inalta, póte sa resplátésca invetiatorului ostenelele sele, care obvinu la delaturarea pe-

deciloru. Si cumca invatiatoriulu are intru adeveru sa se lupte cu multe si grele impedimente, aceia trebue sa o marturisimu noi romanii mai cu séma si mai multu cá tóte cele-lalte natiuni civilisate; ca de-si invetiatoriulu se póte numerá intre cei mai mari binefacatori ai omenimei, tótusi mai cu séma la noi, elu este care primisce din partea poporului, cea mai putienu multiamire, ba de multeori chiar si nemultiamire. Pentru aceea se cere dela invatiatoriulu, cá sa fia tare de caracteru, sa nu ia asupr'a sea misiunea acést'a grea din óresi-care interese materiale, cáci acestea fórté a rare ori lu voru indestuli, ci dragostea singura sa fia indemnulu lui, intru implinirea acestei misiuni grele, numai prin zelu adeveratu si prin iubire neintresata va putea sa invinga pedecile, ce i se punu de multe ori tocmai din partea aceluor'a, caror'a le face mai multu bine, si numai o credintia tare in Ddieu si o insulfetire adeveratu crestinesca póte sa-lu consoleze intru objectiunile ingrate ce le intempina, si sa-lu tienu in statornicia pre lángea implinirea misiunei sele.

Pentru ce insa afla Invatiatoriulu mai cu séma numai la poporulu románu sentimente nemultiemítóre nereconoscátóre pentru ostenelele si binefacerile cele enorme cei ofere?

Respunsulu la intrebarea acést'a e aprópe; cáci cându omulu nu e invetiatoru, nu e umblatu, cându in elu e inradacinatú slendrianulu stramosiescu, atunci elu nu scie pretiu invetiatur'a si prin urmare nu partinesce nici pre invetiatoriu, si de óre-ce castigarea invetiatur'e este impreunata si cu óresi-cari grentáti la a caroru suportare se silesce prin superiorii si binevoitorii sei, atunci elu greutatea acést'a o privesce cá o sarcina odiósa care o pórtá silitu, si uresce pre toti acéi'a, cari cugeta ca suntu caus'a insarcinárei acést'a.

Acést'a judecata neintielépta si periculósa nu o vomu puté radieá si delaturá dela poporulu nóstru, decátu prin luminarea lui, prin desvóltarea

spiritului si inaintarea lui in cultura de o parte, de alta insa prin iubire si resignatiune din partea invetiatoriului cátra implinirea chemárei sele. Si intru adeveru elu este unu factoru principalu, dela care póte sa atárne fericirea unui poporu. Pentru aceea educatoriulu e datoriu sa lucre cu tóte puterile pentru de a lumina poporulu si acést'a o va putea face cu succésu déca va cresce tinerimea, ce i se incredintieza pentru educatiune, si ii va dá sub decursulu petrecerei in scóla o desvóltare omnilateralá atátu in privinti'a spiritului cátu si a corpului, o va intári in moralitate si in religiositate prin mijlocirea credintiei in Christosu Mantuitorulu lumei, si astfelu o va dispune cá sa-si cúnosca inca de tempuriu binele si reulu seu, crescendu fii adeverati natiunei si bisericei, cari apoi petrunsi fiindu de insemnatatea culturei, nu voru mai despretiui sciintia, invetiatur'a si pre invetiatoriulu, ci voru sci numerá bine-facerile unui invetiatoriu care o petrunsu de chemarea sea, voru recunósce meritulu educatiunei, precum lu recunósceu intru adeveru englesii, germanii, francesii si tóte popórele cele culte.

Acést'a este problem'a si chemarea invetiatoriului in specialu, cátra acést'a trebuie sa nisuiése fiesce-care educatoriulu adeveratu, cáci numai stradani'a si activitatea lui voru fi vehicululu, ce-lu va purtá preste valorile vietiei si numai implinirea misiunei sele cu scumpetate, constancia si solidaritatea, va putea dispune, chiaru si pre acéi'a, cari póte la inceputu nu va voi sa recunósca meritele lui, ca tótusi se vina la cunoscintia binelui si sa remunerece virtutea. — Deci o! educatoriiloru, inarmati-ve cu sciintia, pasiti cu bratiu tare si virtuosu in lupt'a vietiei. Arm'a vóstra este cuventulu si esemplulu. Lucrati cu pamentóne in agrulu Domnului si pregatiti in fii lui pamentu bunu, inimi primitóre de tóta invetiatur'a si intielep-ciunea.

N. Pr.

staruito deci din toate puterile ca senatul ariosu — măsca acestu concludu alu camerei. Anectadu de Belgiu singuru sa se oferésca a Franci'a. —

Din Russi'a ne insciintéza belg., cá prin staruint'a metropolitulu de Moscú de reforma forte acum spre esaminare unu logicu. Scopulu e a momentosu pre terenulu ordinariu, prin acea miciorá influint'a cleru episcopii sa nu mai fia alesí din statulu rúschalu, ci dintre preotii de miru, restringendru e monachii la rugaciuni si la postu. O condiție de capetenia a proiectulu nou de reforma e ca de aci înainte fii preotiloru sa nu mai apu cariera parintiloru, obvenindu prin acést'a usatiei stricacióse a clerulu ereditariu. In legatur cu acést'a sta desfiintierea seminariloru ortodocse, cari erá cuibulu „levitiloru“ rusesci.

Studiulu teologiei la academi si universitati publice sa fia singuru datatoriu de mesura in viitoriu la pregatirea pentru preotia.

Deslusiri mai detaiate la legea cea noue de inarmare.

Deorece stilisarea legii cei nove de inarmare in ori ce limba va fi fostu pentru multi nechiara, credemu a nu fi de prisosu a dá celu putienu pentru casurile cele mai importante ale acestei legi de inarmare generala óresi-cari deslusiri mai detaiate dupa Wochbl.

Legea cea noua de inarmare indatorese prin art. de lege 40. 1868 pre fie-care cetatianu a militá, prin urmare o absolutiune prin depunerea unei tace séu prin inlocuirea unui substitutu numai are locu.

Indatorirea de a intrá in armata incepe cu 1. Ianuariu a anului, in care junele a implinitu 20. ani (unu anu, mai curendu cá pána acum). In fiacare anu se chiama la assentare trei clase si toti cei apti de arme se assenteza dupa numerulu sortii pre doispredece ani de servitiu:

a) pána la completarea contingentulu de trei ani servitiu la linia, siette ani reserva si doi ani la gard'a (Landwehr)

b) dupa umplerea contingentulu cei cu numeri de sorte mai mari pre doispredece ani servitiu la garda.

Gardistii in anulu celu dintáiu trebuie sa se esereze ca recruti 8. septamáni, dupa acéia se voru chieamá pre fiecare anu numai la unu exercitiu de 2-3 septamáni. Remanendu insa din cele 82 batalióne gardisti câte o companie si din cele 32 escadróne totu dela a patrúlea escadronu unulu, chiaru si in vreme de pace instare copleta, asiá va fi totu deuna a patra séu a siese parte din gardisti schimbându-se periodic in stare activa, si acést'a se voru licentiá numai pána la casu de trebuintia, cari se póte ivi si in vreme de pace. —

In clas'a dintáiu au de a se infaciosiá la assentare in anulu acést'a 1869, junii nascuti in anulu 1849.

Assentarea se va face din 15 Ianuariu pána in 15. Martiu, — pentru anulu acést'a insa numai mai tardiu.

O eliberare dela datori'a de a militá póte cineva pretinda si ajunge — totudeun'a numai temporalu pre unu anu: (§. 17.)

1. Uniculu fiu, séu déca n'are nici unu fiu, uniculu ginere, (acést'a insa va veni arareori inainte, deorece casatori'a celui datoriu de a militá numai dupa esirea din clas'a a trei'a i se concede), a unui parinte neputinciosu séu a unei mame veduve.

2. dupa mórtéa tatalui, uniculu nepotu alu unui mosiu neputinciosu séu a unei bune veduve, déca n'au nici unu fiu;

3. Uniculu frate alu fratiloru de totu orfani;

incátu sustienerea parintiloru, mosiloru séu a fratiloru depinde dela elu intr'adeveru si si implinesce acést'a datorintia. Inca si fiulu necasatoritu póte pretinde de a fi eliberatu, déca sustienerea mamei sele aterna dela elu si elu o si sustiene intr'adeveru. Cá uniculu fiu, nepotu séu frate se eliberéza si acéi'a, a cároru frati:

a) servescu in linia séu reserva; (nu insa si in garda)

b) déca suntu mai mici de 18. ani;

c) déca din caus'a defectelor corporali suntu de totu neputinciosi (neapti.)

Asupra pretensiunei de eliberare decide comisiunea de assentare, pre calea recursuale cátra ministeriulu de resbelu. — Alte eliberári dupa legea cea noua de inarmare nu esista. — Cei eliberati de militia, precum si cei neapti da servitiulu militariu (§. 56) au in proportiune in averea loru de a plati o taca anumita — pentru ingrigirea invalidiloru — despre carea (taca) va tractá o lege deosebita.

Acést'a lege este favorabila in rendulu celu dintáiu pentru studenti (§. 21).

Tineri cari au absolvatu gimnasiulu superioru, scólele reale superióre séu unu institutu de invetiamentu asemenea acestor'a séu mai inaltu si acést'a o potu documentá prin testimonii demne de credintia, séu acéi'a, cari studiéza inca la unu atare institutu de invetiamentu potu face pretensiuni la favorulu acést'a intru atáta, incátu li se concede cá in tempu de pace sa faca servitiu activu numai unu anu:

déca ei voru intrá in linia ca voluntari, si in decursulu tempulu de servitiu se voru imbraca, inarmá si sustiené pre spesele loru proprii. (la cavaleria asi procurá si sustienea si unu calu). Cine posede gradulu corespondentiu de cultura déra nu o póte documentá prin testimonii legale trebuie sa arate acést'a printr'unu esamenu speciale si numai dupa aceea se va poté bucurá de favorulu acést'a.

Dupa servitiulu de unu anu se voru inserá in tempu de pace — ca rezervisti pe 9 ani.

Déca stari tineri la intrarea loru in anulu alu 20 — fára via loru propria — inca n'au finitu studiile, si se legitimeza prin atestatu de frecuentare, potu sa-si aléga insisi tempulu de servitiu cându voru voi pána la implinirea anulu alu 25. Tocma asiá le sta in voia liberá a-si alege trup'a si garnisón'a si a locu in locintia privata, carea trebuie sa o tiena pre spesele proprii.

Si studentii seraci — la propunerea ministeriulu loru, cu consensulu ministrulu comunu de resbelu — se potu inrolá cá voluntari pre unu anu pre spesele statulu:

déca suntu ordinari la institutul de care se tienu, déca potu produce testimonii bune de moralitate si déca din obiectele principali de invetiamentu au avutu peste totu clas'a de eminentia.

Atari voluntari dupa implinirea servitiulu activu de unu anu potu depune esamenu de oficiu, prin care intra in rendulu aspirantiloru de oficiu si amasuratu acestui rang se denumescu oficiu in reserva. —

Pentru de a fi favoritu a face servitiu activu numai unu anu, precumu si pentru de a potea continuá studiile si dupa intrarea in anulu alu 20. — celu multu pána la implinirea anulu alu 25. — fiacare studiosu trebuie sa se insinue ca voluntariu pána la terminulu prescriu — adeca pána la 25. a acestei luni. Petitiunile de insinuare suntu eliberate de timbru.

Cine nu se insinua, perde dreptulu de pretensiune la acestu favoru si intra in rendulu tuturorulu celoru lalti indatorati de a militá — la unu servitiu activu de trei ani.

Dupa o ordinatione a ministrulu de resbelu r. ungurescu din 8 Ianuariu a. c. Nr. 155. se privescu intr'unu rang cu gimnasiile superióre si scólele reale superióre si urmatóarele institute de invetiamentu:

a) Academi'a c. r. de arte din Vien'a; academi'a de arte din Prag'a, sustienuta de societatea patrioticiloru filotehnici; scól'a de bello arte dela institutul technicu c. r. din Cracovi'a; scól'a tehnico-industriale din Vien'a;

b) academi'a montana c. r. din Leoben si Prsibram; academi'a silvanistica c. r. din Maria-brunn; academi'a montana si silvanistica r. unguresca din Schemnit; institutele economice din Altenburgulu ungurescu. Debrecin, Chesthely, Tabor si Dublany, institutele silvanistice din Veisvasser, si Eulenberg; academi'a de comerci c. r. din Triestu, Vien'a si Prag'a si academi'a de comerci si industria din Gratiu;

c) institutul militariu veterinariu din Vien'a, incátu se privescu si cá institutu civile si institutul veterinariu din Pest'a.

d) tóte instutele de drepturi Academii si facultati déca cá atari suntu autorizate din partea statulu.

Medicii si medicinistii potu sa-si faca servitiulu loru voluntariu de unu anu in spitaluri mili-

tarie, veterinarii si vetenilaristii ca practicanti la vre unu escadronu de artileria.

Spicierii potu sa-si implinesca anulu loru voluntariu de servitiu intr'o specieria militaria.

Candidatii si elevii statulu preotiescu ai toturorulu religioniloru recunoscute prin lege se voru inrolá in garda, daru cu tóte acestea pentru continuarea studiilor loru teologice se concesioneza.

Dupa primirea sacramentulu preotiescu, dupa instalarea loru cá preoti séu capelani se primescu in list'a preotiloru de linia si in casuri de resbelu dupa trebuintia se intrebuintéza ca preoti la linia, — garda séu la spitaluri.

Déca atari candidati parasescu chieamarea preotiasca séu studiile ei, atunci se chiama la servitiu in armata.

Cu privire la oficialii de statu, professorii si invetiatorii dela institutele publice si scólele populare, cari se tienu de linia séu de garda, se concesioneza la propunerea ministeriulu respectivu de majestatea sea chiaru si in tempu de resbelu, déca suntu neaparatu de lipsa in oficiile loru, de altmintrenea insa se chieamá la servitiulu militariu.

Acést'a are valóre si pentru oficialii bunuriloru private ale Casei domnitórie, pentru oficialii fonduriloru publice, pentru reprezentantii tierii si ai municipiiloru (cercuriloru), pentru oficialii comitatensi si cetatienesci si pentru acéi'a, cáror'a li este incredintata administratiunea politica a comunelor intr'atáta, incátu pentru ocuparea posturiloru loru se ceru studii juridico-politice. De acestu favoru se bucura inca si oficialii dela posta, telegrafu si drumulu de feru, incátu suntu de neaparata lipsa pentru oficiulu loru.

In fine se concesioneza dupa unu tempu de exercitiu de 8 septamáni chieamându-se in tempu de pace numai la unu exercitiu periodic de arme, toti invetiatorii scóloru populare precum si candidatii de pre la institutele pedagogice.

Mai departe economii de sine statatori, déca prin mostenire au devenitu intr'o posesiune, locuescu in posesiunea loru, póta insisi economi'a, si venitul acestei economii este de ajunsu pentru sine si pentru o familia de 5. persóne.

Decisinnile ce privescu marin'a nu ne intereseza si asiá le putemu omite.

Aceste otariri de altmintrenea umane si acomodade inpregiuráriloru voru avea totusi multe lacune in practicarea loru. Mai cu séma e apasatória legea acést'a pentru studentii seraci in privint'a cároru mai acceptámu inca deslusiri mai detaiate.

Suum cuique tribuere.

II.

(Urmare.)

Pretindemu noi dela unu invetiatoriu o virtute cardinale: trebuie sa tienemu contu de demnitatea caracterulu si a esistintei sele. Unu invetiatoriu numai cându este intempinat cu incredere, cu bunavointia si apretiare: numai atunci póte elu influentiá asupra copiiloru; caci inim'a lui este alimentata in continu de simpathiile concetateniloru sei astufeliu, incátu elu este indemnatu a lucrá din tóta inim'a, din profunditatea sufletulu seu in via Domnului. Numai atunci munc'a lui va fi binecventata. Atunci si numai atunci totulu, ce ese din gur'a lui vivifica, insufla noua viétia, noua poteri, noue nisuintie spre totu ce este frumosu, spre totu ce se numesce virtute! Daru in casulu contrariu nu potemu nici macaru presupune vr'o influentia binefacatória, ce aru poté-o exercitá atare invetiatoriu asupra eleviloru sei; pentrucá neincrederea si ur'a, a cároru tinta este elu, trece dela cei mari la cei mititei astufeliu, incátu invetiatoriu ajunge la discreditu inaintea eleviloru! Eaca cum se paraliseza invetiamentulu si din astu punctu de vedere spre pagub'a nóstra a tuturor'a!

Unu invetiatoriu dar, care are d'a se luptá pre departe cu miser'i'a, ce i amenintá venitorulu, si pre dealta parte cu prejudetiele, póte lucrá in cariera sea linistitu fára sa fia atinsu macaru cá tusi de puciu de acele calamitati? Ast'a este intrebarea, ce ne preocupa si pre acárei resolvere aru trebui cá cei mai aprópe de scóla sa dea satisfactiunile necesarie, pentrucá invetiamentulu nostru nationalu sa chezasieasca mai multu progresu in venitoriu! Daru invetiatoriu scólei populare

